

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2018. gada 26. aprīlī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Aldis Laviņš un Gunārs Kusiņš,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 48/2018), kuru iesniegusi arodbiedrība [...] (turpmāk – Arodbiedrība) un [...] (abi kopā turpmāk – Pieteikuma iesniedzēji),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 82. panta sesto daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam.

2. Apstrīdētā norma nosaka: „Fiziskās personas lietas kasācijas instances tiesā ved pašas vai ar advokāta starpniecību.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekrišana Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēji ir tiesīgi iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Turklāt šā likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pamatot, ka ir aizskartas Satversmē noteiktās pieteikuma iesniedzēja pamattiesības.

6.1. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs – [...] – ir prasītājs civillietā (numurs). Par apelācijas instances tiesas spriedumu šajā lietā viņš iesniedzis kasācijas sūdzību. Minētās kasācijas sūdzības izskatīšanas laikā [...] lūdzis tiesu atļaut Arodbiedrības valdes priekšsēdētājam pārstāvēt viņa intereses tiesas sēdē. Augstākās tiesas Civillietu departaments, pamatojoties uz apstrīdēto normu, šo lūgumu noraidījis. Tādējādi apstrīdētā norma [...] ir piemērota un pieteikumā ir norādīts uz viņam Satversmes 92. pantā noteikto pamattiesību iespējamo aizskārumu.

Līdz ar to [...] ir ievērojis pieteikumam Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktās prasības.

6.2. Pieteikuma iesniedzēja – Arodbiedrība – uzskata, ka apstrīdētā norma aizskar tai Satversmes 92. pantā noteiktās tiesības, jo nepamatoti liedz tiesības pārstāvēt tās biedra intereses tiesā.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk., Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*). Satversmes 92. pants aptver vairākus elementus – savstarpēji saistītas tiesības. Tajā ietilpst, piemēram, tiesības uz pieeju tiesai, pušu līdztiesības un sacīkstes princips, tiesības tikt uzklautam, tiesības uz motivētu tiesas spriedumu, tiesības uz pārsūdzību (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 17. maija sprieduma lietā Nr. 2009-93-01 8.3. punktu*). Tomēr pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, ka Satversmes 92. pants garantētu arodbiedrībai tiesības pārstāvēt tiesā citu personu. Proti, pieteikumā nav pamatots tas, ka tieši Satversmes 92. pants šādā situācijā noteic arodbiedrībai konkrētas pamattiesības.

Līdz ar to Arodbiedrība nav ievērojusi Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā pieteikumam noteiktās prasības.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma secināms, ka [...] nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrais teikums nosaka: „Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no brīža, kad Augstākās tiesas Civillietu departaments ir noraidījis [...] lūgumu atļaut Arodbiedrības valdes priekšsēdētājam pārstāvēt viņa intereses tiesas sēdē, tas ir, no

(datums). Elektroniski parakstīts pieteikums uz Satversmes tiesas oficiālo elektroniskā pasta adresi nosūtīts 2018. gada 27. martā, bet saņemts – 2018. gada 28. martā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to [...] ir ievērojis pieteikumam Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas otrajā teikumā noteiktās prasības.

8. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētas normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Pieteikuma iesniedzējs – [...] – uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. pantam, jo liedz viņam tiesības brīvi izvēlēties sev pārstāvi civilprocesā un tātad ierobežo pieeju tiesai.

Lai izvērtētu, vai apstrīdētajā normā ietvertais ierobežojums atbilst Satversmes 92. pantam, Satversmes tiesa noskaidro, vai attiecīgais ierobežojums ir noteikts ar likumu, vai šim ierobežojumam ir leģitīms mērķis un vai ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2014-31-01 11. punktu*).

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka kasācijas instance pilda īpašu funkciju, un tas nosaka procesa īpatnības šīs instances tiesā. Kasācijas instancē tiek skatīti tikai jautājumi par materiālo un procesuālo normu piemērošanas pareizību. Tāpēc tiesību normās noteiktajam personas tiesību ierobežojumam brīvi izvēlēties sev pārstāvi kasācijas instances tiesā ir leģitīmi mērķi – nodrošināt pusēm kvalificētu juridisku pārstāvību, kā arī nodrošināt kasācijas instances tiesas pienācīgu darbību. Turklāt likumdevēja izraudzītie līdzekļi kopumā ir piemēroti šo leģitīmo mērķu sasniegšanai (*sk. Satversmes tiesas 2003. gada 27. jūnija sprieduma lietā Nr. 2003-04-01 secinājumu daļas 2.1., 2.2. un 3. punktu*).

Pieteikumā ir citētas Civilprocesa likuma, Arodbiedrību likuma un citu likumu normas, atreferēti Augstākās tiesas Civillietu departamenta nolēmumos ietvertie

secinājumi, izklāstīti lietas faktiskie apstākļi, kā arī pausts viedoklis par Satversmes 92. panta un apstrīdētās normas saturu. Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētajā normā ietvertajam ierobežojumam arodbiedrībai pārstāvēt savu biedru kasācijas instancē nav leģitīma mērķa un tas nav nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ, ievērojot Satversmes tiesas izteiktās atziņas par pārstāvības ierobežojumiem kasācijas instances tiesā, apstrīdētajā normā ietvertajam ierobežojumam nav leģitīma mērķa. Pieteikumā nav juridiski pamatots arī tas, kādēļ šāds ierobežojums neatbilst samērīguma principam. Proti, tas, kādēļ likumdevēja lietotie līdzekļi nav piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, vai leģitīmo mērķi var sasniegt ar citiem, personas tiesības un likumiskās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, vai labums, ko no ierobežojuma iegūst sabiedrība, ir mazāks par personas tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto kaitējumu.

Līdz ar to pieteikuma juridiskais pamatojums ir uzskatāms par acīmredzami nepietiekamu prasījuma apmierināšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un sesto daļu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc pieteikuma (pieteikums Nr. 48/2018), kuru iesniegusi arodbiedrība [...] un [...].

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

S. Osipova